I sag 139/80

angående en anmodning, som Bundesgerichtshof i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

BLANCKAERT & WILLEMS PVBA, med hjemsted i Eeklo, Belgien,

sagsøgt og appellant,

mod

LUISE TROST, Aachen,

sagsøger og appelindstævnt,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af begreberne »agentur« og »en lignende virksomhed« i artikel 5, nr. 5, i Konventionen af 27. september 1968,

har

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af præsidenten J. Mertens de Wilmars og dommerne Mackenzie Stuart og U. Everling,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

afsagt følgende

## DOM

## Sagsfremstilling

Sagens omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

### I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Firma Blanckaert & Willems (herefter benævnt Blanckaert), sagsøgte i hoved-

sagen, med hjemsted i Eeklo Belgien, sluttede kontrakt med det tyske møbelagenturfirma Hermann Bey (herefter benævnt Bey), hvorved Bey forpligtede sig til at oprette en salgsnet for Blanckaertmøbler i Forbundsrepublikken Tyskland. Bey varetog på lignende betingelser repræsentationen af flere belgiske møbelfabrikanter.

Bey sluttede den 30. november 1975 nedennævnte kontrakt med sagsøgeren i hovedsagen, firmaet Trost (herefter benævnt Trost):

»På vegne firma Blanckaert & Willems i Eeklo, Belgien, overdrager jeg Dem herved repræsentationen af dette firma for området Rhein-Ruhr/Eifel/Süd-Westfalen.

De rejser direkte i firma Blanckaert & Willems' navn. Herfra modtager De tullige en provision på 5 %.

Jeg skal imidlertid høfligst anmode Dem om, at alle ordrer alene sendes til min adresse i Aachen.

Jeg håber, at De har forståelse herfor. Når jeg nemlig skal stå til regnskab over for Dem, må jeg også have kendskab til hver enkelt kontrakt.

Selvfølgelig vil Ders navn som agent blive angivet på alle kopier.

Jeg håber på et godt samarbejde med Dem . . .«.

Blanckaert opsagde kontrakten med Trost i december 1976, efter at firmaet havde erfaret, at Trost repræsenterede andre belgiske møbelfabrikanter. Blanckaert opsagde ligeledes kontrakten med Bey kort til efter.

Trost anlagde sag mod Blanckaert ved Landgericht Aachen med påstand om, at Blanckaert dømtes til at betale ikke erlagte provisionsbeløb og erstatning. Blanckaert gjorde indsigelse mod den pågældende rets kompetence. Trost hævdede derimod, at Landgericht var kompetent i henhold til artikel 5, nr. 5, i Konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt konventionen).

Landgericht Aachen tog ikke dette anbringende til følge, og erklærede sig inkompetent. Oberlandesgericht Köln fandt imidlertid, at Bey netop var et agentur eller en lignende virksomhed for Blanckaert, og at firmaets virke som salgsleder mellem Blanckaert og Trost begrunder Landgericht Aachen's kompetence i sagen.

Bundesgerichtshof, for hvilken sagen er blevet indbragt ved revisionsanke, fastslog, at Bey tilhører den særlige kategori, »Vermittlungsvertreter« (mellemmand), der er omfattet af begrebet »Handelsvertreter« (repræsentant), i henhold til Handelsgesetzbuch, § 84 ff, hvorefter:

»1. Repræsentant (Handelsvertreter) er den, der som selvstændig erhvervsdrivende til stadighed har til opgave at formidle forretninger for en anden virksomheds regning eller i dennes navn. Selvstændig er den, der i det væsentlige frit kan indrette sin virksomhed og sin arbejdstid.

2. Ansat er den, som uden at være selvstændig i stk. 1's forstand til stadighed har til opgave at formidle forretninger for en virksomheds regning eller i dennes navn.

3. En virksomhed kan også være repræsentant.«

Da Bundesgerichsthof fandt, at sagen rejste problemer om fortolkningen af konventionen, forelagde retten ved kendelse af 21. marts 1980 Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1. Må det antages, at en mellemmand (Vermittlungsvertreter), jf. Handelsgesetzbuch, § 84 ff, skal betragtes som et 'agentur' eller en 'lignende virksomhed', jf. artikel 5, nr. 5, i Det europæiske Fællesskabs Konvention af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt konventionen)?

2. Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende:

a) Foreligger der sager vedrørende 'driften' af et agentur eller en lignende virksomhed, i henhold til fuldbyrdelseskonventionens artikel 5, nr. 5, dersom agenturet eller den lignende virksomhed efter fuldmagt fra den bedrift, som agenturet eller den lignende virksomhed er mellemmand for, ligeledes engagerer en tredjemand som mellemmand for bedriften, mod provision modtager dokumenterne for de af tredjemanden formidlede kontrakter og videresender dem til bedriften, samt vejleder og rådgiver tredjemanden

og

dersom der på grundlag af den pågældende tredjemands virksomhed som mellemmand opstår tvister mellem bedriften og denne om hans provision og kompensation for goodwill?

b) Såfremt spørgsmål 2, litra a) besvares benægtende: Omfatter begrebet 'sager vedrørende driften af ... et agentur eller en lignende virksomhed', jf. fuldbyrdelseskonventionens artikel 5, nr. 5, tvister mellem bedriften og agenturet eller den lignende virksomhed om disses provision og kompensation for goodwill?«

Forelæggelseskendelsen er registreret på Domstolens justitskontor den 11. juni 1980.

I medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af sagsøgeren (Trost) og Kommissionen, jf. artikel 5 i protokollen af 3. juni 1971.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Domstolen har ved kendelse af 29. oktober 1980 i henhold til procesreglementets artikel 95 henvist sagen til tredje afdeling.

## II — Indlæg i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

### *A — Indlæg fra sagsøgeren (Trost)*

Første spørgsmål

Ifølge sagsøgeren optrådte både Bey og hun selv som repræsentanter (Handelsvertreter), og nærmere bestemt som mellemmænd (Vermittlungsvertreter), for Blanckaert's regning, og de må derfor betragtes som selvstændige erhvervsdrivende (selbständige Gewerbetreibende) i henhold til Handelsgesetzbuch, § 84,

stk. 1. Sagsøgeren afviser sagsøgtes opfattelse, hvorefter en repræsentant er en selvstændig erhvervsdrivende på samme måde som en eneforhandler, og at repræsentanten derfor ikke kan betragtes som et »agentur eller en lignende virksomhed« i henhold til konventionens artikel 5, nr. 5.

Sasøgeren i hovedsagen har til støtte for sin påstand om, at Bey er et agentur i henhold til artikel 5, nr. 5, fremført en række indicier, hvoraf det udledes, at Bey var underlagt Blanckaert's kontrol og ledelse:

— Bey var bundet af instrukser fra Blanckaert, hvad angik valget af medkontrahenter, leveringsbetingelser og forretningernes afvikling, men også hvad angik omfanget af de interesser, Bey skulle varetage for hovedvirksomheden samt repræsentantens pligt til at aflægge beretning.

— Bey har i en skrivelse af 14. oktober 1975 til sagsøgerens søn tilkendegivet, at han skulle betragtes som Blanckaert's salgsleder (Verkaufsleiter).

— Det følger af Bey's skrivelse af 30. november 1975 til Trost, at Bey i Blanckaert's navn og efter anmodning fra denne sluttede kontrakt om repræsentation med Trost.

Sagsøgeren (Trost) har afvist Blanckaert's anbringende, hvorefter der ikke kan være tale om noget afhængighedsforhold mellem Blanckaert og Bey, fordi Bey i ca. 20 år har virket som selvstændig repræsentant. En selvstændig repræsentant kan udmærket stå i et egentligt afhængighedsforhold til sin hovedvirksomhed, være integreret i salgsnettet og som følge heraf underlagt instrukser fra denne hovedvirksomhed. Disse instrukser må blot ikke anfægte repræsentanternes egentlige retlige selvstændighed. Sagsøgeren (Trost) mener, at hvis man anvender dette princip på det foreliggende tilfælde, må den virksomhed, som Bey udøver for Blanckaert, udelukkende betragtes som Blanckaert's udlandsafdeling.

Andet spørgsmål

Sagsøgeren har gjort gældende, at tvisten i det foreliggende tilfælde vedrører Bey's virksomhed, fordi dette firma på Blanckaert's vegne sluttede den kontrakt, som knytter hende til dette belgiske firma. Trost's arbejde med salg af Blanckaert's varer påvirkede derfor i vid udstrækning Bey's virksomhed. Sagsøgeren er af den opfattelse, at man med tvister vedrørende driften ikke alene skal forstå dem, som opstår som følge af salgskontrakter, men også dem, som følger af de andre forretninger og aktiviteter, som Bey udførte for Blanckaert mod betaling af ekstra provision.

Tredje spørgsmål

Landgericht Aachen's kompetence følger ligeledes af den omstændighed, at begrebet »sager vedrørende driften af ... et agentur eller en lignende virksomhed«, jf. konventionens artikel 5, nr. 5, også omfatter tvister mellem virksomheden og agenturet selv — altså her tvisterne om Trost's krav om erstatning og provision

— og ikke kun tvister mellem Blanckaert og dette firmas kunder, som agenturet har optrådt som mellemmand overfor.

Sagsøgeren mener, at de forelagte spørgsmål på grundlag af ovennævnte betragtninger må besvares bekræftende.

*B — Indlæg fra Kommissionen*

Første spørgsmål

Kommissionen har først anført, at begreberne i konventionens artikel 5, nr. 5, skal fortolkes selvstændigt ifølge Domstolens dom af 22. november 1978 (*Somafer*, sag 33/78, Sml., s. 2183). Ifølge denne dom forudsætter begrebet, »filial, agentur eller en lignende virksomhed«, at der foreligger »et centrum for erhvervsudøvelsen, som udadtil varigt fremtræder som en repræsentation for hovedvirksomheden, med en ledelse og materielt udstyret således, at det kan forhandle med tredjemand, således at denne, skønt han ved, at der eventuelt opstår en retlig forbindelse med den i udlandet hjemmehørende hovedvirksomhed, ikke behøver at henvende sig direkte til denne, men kan indgå aftaler på det centrum for erhvervsudøvelsen, som repræsentationen udgør«.

Disse forudsætninger er ikke til stede hos en repræsentant i henhold til Handelsgesetzbuch, § 84 ff. Kommissionen mener, at artikel 84 i denne lov skal fortolkes således, at repræsentanten blot optræder som mellemmand i forretningerne eller som mellemmand afslutter disse for agenturgiverens regning, mens opfyldelsen og afviklingen af de formidlede henholdvis afsluttede forretninger foretages af den virksomhed, på hvis vegne repræsentanten handler. Repræsentanten, der virker som selvstændig erhvervsdrivende kan principielt ikke være et »centrum for erhvervsudøvelsen«. Dette gælder især, når repræsentanten ikke udelukkende handler for én enkelt virksomhed, men — som det er tilfældet med Bey — repræsenterer flere.

Ifølge Kommissionen fremviser det foreliggende tilfælde imidlertid visse særegenheder, som overskrider rammerne for en repræsentants sædvanlige virksomhed. Bey har nemlig ikke alene i Blanckaert's navn sluttet en kontrakt med Trost om repræsentation, men han har ligeledes modtaget de ordrer, der opnåedes af Trost, for derefter at videresende dem til Blanckaert. Bey udøvede derfor på Blanckaert's vegne øjensynlig en vis kontrolfunktion med Trost's virksomhed, hvilket blev honoreret med en ekstra provision fra Blanckaert. Det fremgår imidlertid ikke af disse omstændigheder, at Bey desuden havde påtaget sig at afvikle de forretninger, som Trost havde afsluttet, og udøvelsen af en kontrolfunktion er ikke tilstrækkelig til at betegne Bey som et »centrum for erhvervsudøvelse« for Blanckaert, »som fremtræder varigt udadtil« i henhold til Domstolens definition i *Somafer*-dommen.

Kommissionen har herefter kritiseret den opfattelse, hvorefter begrebet »agentur« i konventionens artikel 5, nr. 5, også omfatter den særlige virksomhed hos en repræsentant (Handelsvertreter), der lejlighedsvis også kaldes »Handelsagent«. Domstolen har allerede i dom af 6. oktober 1976 (*De Bloos* mod *Bouyer*, sag 14/76, Sml., s. 1497) fastslået, at der

gælder de samme væsentlige kendetegn for de tre begreber, der er anvendt i konventionens artikel 5, nr. 5, hvilket betyder, at begrebet agentur i lighed med begrebet filial udgør en enhed, som ikke er retlig uafhængig af hovedvirksomheden. Følgelig finder begrebet »agentur« ikke anvendelse på formidlende handelskontorer, som er retligt selvstændige, for så vidt disse handelskontorer tydeligt fremtræder som sådanne i handelsmæssig henseende. Denne fortolkning svarer til meningen og formålet med de specielle kompetenceregler i konventionens artikel 5. Fastsættelsen af kompetencen afhængig af virksomhedens eller agenturets beliggenhed er kendetegnet af en objektiv og særlig sammenhæng med den omtvistede retlige situation, i alle de tilfælde hvor gennemførelsen af de omtvistede retlige forhold i det væsentlige foretages af en virksomhed eller et agentur, der handler på eget ansvar, hvilket ikke er tilfældet med forretninger, der er afsluttet gennem en handelsagent, fordi afviklingen af forretninger i dette tilfælde foretages af agenturgiveren selv.

I det foreliggende tilfælde er svaret på spørgsmålet om, i hvilken udstrækning Trost har krav på betaling af provision fra Blanckaert, afhængig af, om sidstnævnte har gennemført de forretninger, hvor Trost har optrådt som mellemmand efter Handelsgesetzbuch, § 87, litra a) overfor købere af Blanckaert's møbler. For så vidt angår kravet på godtgørelse for goodwill i henhold til Handelsgesetzbuch, § 89, litra b), kommer det især an på, om Blanckaert selv efter opsigelsen af kontrakten om repræsentation endnu drager fordel af den kundekreds, som Trost har tilført.

Andet spørgsmål

Under hensyn til det svar, Kommissionen har foreslået til det første spørgsmål, mener den kun at burde give et kort svar på det andet spørgsmål.

Ifølge Kommissionen vedrører de krav, som Trost har fremsat, ikke en sag, der følger af Bey's »drift«, fordi de anførte fordringer afhænger af betingelser, som ikke hidrører fra dette firmas forretningsvirksomhed, men af Blanckaert's virksomhed i Belgien. Domstolen har herved i dommen i *Somafer*-sagen fastslået, at begrebet »driften« kun omfatter tvister om kontraktmæssige eller ikkekontraktmæssige rettigheder og forpligtelser vedrørende den egentlige drift af selve agenturet eller virksomheden, samt sager vedrørende kontrakter, der er indgået af agenturet eller virksomheden i egenskab af centrum for erhvervsudøvelsen i hovedvirksomhedens navn, og som skal gennemføres i den stat, hvor kontrakten er sluttet, eller hvor centret for erhvervsudøvelsen er beliggende.

Spørgsmål 2, litra b) i forelæggelseskendelsen tager udgangspunkt i den opfattelse, at Trost's virksomhed som repræsentant ligeledes har begrundet dannelsen af et agentur eller en anden virksomhed for Blanckaert, og Bundesgerichtshof har herved rejst spørgsmålet, om de krav, repræsentanten har fremsat overfor virksomheden, er en tvist i henhold til konventionens artikel 5, nr. 5. Kommissionen er af den opfattelse, at dette spørgsmål skal besvares benægtende. For at kompetencereglen i konventionens artikel 5, nr. 5, kan komme i betragtning, skal der være tale om kontrakter, som i vid udstrækning gennemføres af en virksomhed eller et agentur for hovedvirksomhedens regning, men på eget ansvar. Denne betingelse er ikke opfyldt for så vidt angår de krav, som virksomheden eller

agenturet har gjort gældende over for hovedvirksomheden, da der i så fald ville være tale om krav, som skal godtgøres ikke af agenturet eller virksomheden, men af selve hovedvirksomheden.

Kommissionen foreslår på grundlag af ovennævnte betragtninger, at de forelagte præjudicielle spørgsmål besvares således:

»En repræsentant, hvis virksomhed består i at optræde som mellemmand i forretninger, som efterfølgende udelukkende gennemføres af den repræsenterede virksomhed (HGB, § 84 ff), skal ikke betragtes som et 'agentur' eller 'en ligende virksomhed' i henhold til artikel 5, nr. 5, i Konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager.«

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 11. december 1980 har følgende afgivet mundtlige indlæg: sagsøgeren ved advokat Jakob K. Stang, Köln, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved advokat Wolf-Dietrich Krause-Ablass, Düsseldorf.

Generaldavokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 5. februar 1981.

## Præmisser

1 Ved kendelse af 21. marts 1980, indgået til Domstolen den 11. juni 1980, har Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af Konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt konventionen) forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 5, nr. 5.

2 Ifølge den nævnte bestemmelse, der er en undtagelse fra hovedreglen om hjemtinget som rette værneting, jf. konventionens artikel 2, kan en person, der har bopæl på en kontraherende stats område, sagsøges i en anden kontraherende stat »i sager vedrørende driften af en filial, et agentur eller lignende virksomhed, ved retten på det sted, hvor virksomheden er beliggende«.

3 Den belgiske møbelfabrik firma Blanckaert & Willems, sagsøgte i hovedsagen (herefter benævnt Blanckaert) stod ifølge de af firmaet afgivne oplysninger fra 1960 i forretningsforbindelse med det tyske møbelagentur (Möbelagentur) Hermann Bey (herefter benævnt Bey), der i Forbundsrepublikken Tyskland skulle oprette et salgsnet for Blanckaert-møbler. Under udførelsen af denne opgave sluttede Bey i Blanckaert's navn med sagsøgeren Trost kontrakt om repræsentationer i området Rhein-Ruhr, Eifel, Süd-Westfalen. Ifølge kontrakten skulle Trost indgå aftaler direkte i Blanckaert's navn, og ville fra Blanckaert modtage en provision på 5 %. Kontrakten forpligtede Trost til at fremsende de ordrer, som hun havde opnået for Blanckaert, via Bey i Aachen. For netop disse ordrer, som Blanckaert således fik tilsendt via Bey, fik Bey fra Blanckaert en »ekstra provision«, der sædvanligvis tildeles repræsentanter, der leder og kontrollerer andre af en virksomheds repræsentanter.

4 I december 1976 opsagde Blanckaert kontrakten med Trost, hvilket førte til, at Trost anlagde sag med påstand om betaling af provision og erstatning. Trost anlagde sagen ved Landgericht Aachen i den formening, at Bey var et agentur eller en filial af Blanckaert, således at tvisten kunne indbringes for retten på det sted, hvor agenturet eller filialen er beliggende.

5 Landgericht Aachen forkastede dette synspunkt, og erklærede sig inkompetent, hvorimod Oberlandesgericht Köln, hvortil sagen var blevet anket, fandt, at betingelserne for Landgericht Aachen's internationale kompetence var opfyldt, fordi Bey var et agentur for Blanckaert efter betydningen i konventionens artikel 5, og fordi de krævede beløb hidrørte fra agenturets drift.

6 Under den herpå følgende revisionsankesag fastslog Bundesgerichtshof først, at Oberlandesgericht Köln med føje havde antaget, at både firma Bey og firma Trost havde arbejdet for Blanckeart som »repræsentant (Handelsvertreter), nærmere bestemt som handelsagent (Vermittlungsvertreter), dvs. at begge som selvstændige erhvervsdrivende, jf. Handelsgesetzbuch, § 84, stk. 1, til stadighed havde til opgave at formidle forretninger for en virksomhed,

sagsøgte«, hvorefter det udtaltes, at Domstolen endnu ikke har afgjort spørgsmålet om, hvorvidt driften af et agentur eller en lignende virksomhed efter betydningen i konventionens artikel 5, nr. 5, omfatter repræsentanter, herunder navnlig en mellemmands (Vermittlungsvertreter) virksomhed efter betydningen i den ovennævnte tyske retsforskrift.

7 Da Bundesgerichtshof fandt, at der under tvisten derfor var opstået spørgsmål om fortolkningen af konventionen, forelagde den Domstolen to spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionens artikel 5, nr. 5.

## Første spørgsmål

8 I det spørgsmål spørges det i det væsentlige, om en mellemmand (Vermittlungsvertreter), jf. Handelsgesetzbuch, artiklerne 84 ff, må antages at være et »agentur« eller en »lignende virksomhed« efter betydningen i konventionens artikel 5, nr. 5.

9 Som den nationale ret med føje har bemærket, fastslog Domstolen i dommen af 6. oktober 1976 (*De Bloos*, sag 14/76, Sml., s. 1497), at et af de væsentligste kendetegn for en filial eller et agentur er, at virksomheden er underkastet hovedvirksomhedens ledelse og kontrol.

10 I den pågældende dom havde Domstolen ikke lejlighed til at præcisere, hvilke faktorer der i givet fald kunne være afgørende for det spørgsmål, om en virksomhed eller et firma var undergivet hovedvirksomhedens ledelse eller kontrol, da hovedsagen angik retsforholdet mellem et firma og dennes eneforhandler, og da den nationale ret havde fastslået, at eneforhandleren ikke var undergivet leverandørens kontrol eller ledelse.

11 Edvidere fastslog Domstolen i dommen af 22. november 1978 (*Somafer*, 33/78, Sml., s. 2183), at »begrebet filial, agentur eller en lignende virksomhed forudsætter, at der foreligger et centrum for erhvervsudøvelsen, som udadtil varigt fremtræder som en repræsentation for hovedvirksomheden, med en ledelse og materielt udstyret således, at det kan forhandle med tred-

jemand, således at denne, skønt han ved, at der eventuelt opstår en retlig forbindelse med den i udlandet hjemmehørende hovedvirksomhed, ikke behøver at henvende sig direkte til denne, men kan indgå aftaler på det centrum for erhvervsudøvelsen, som repræsentantionen udgør«.

12 Det følger af disse to domme, navnlig af det kriterium, hvorefter en »filial, [et] agentur eller en lignende virksomhed«, jf. artikel 5, nr. 5, i tredjemands øjne uden større besvær skal kunne anses for en del af hovedvirksomhedens repræsentation, at det bånd, der består i den fra denne virksomhed udøvede ledelse og kontrol, ikke er tilvejebragt, når hovedvirksomhedens repræsentant »i det væsentlige frit [kan] indrette sin virksomhed og sin arbejdstid« (Handelsgesetzbuch, § 84, stk. 1, in fine), uden at hovedvirksomheden kan give ham anvisninger i så henseende, når han ikke samtidig lovligt kan repræsentere flere firmaer, der konkurrerer på området for produktion og salg af identiske eller lignende produkter, og når han ikke effektivt har del i afviklingen og udførelsen af forretningerne, men i det væsentlige begrænser sig til at videresende ordrer til det firma, han repræsenterer. Disse tre forhold udelukker, at et firma med de pågældende kendetegn kan bedømmes som et centrum for erhvervsudøvelsen, som udadtil varigt fremtræder som en repræsentation for hovedvirksomheden.

13 Første spørgsmål vil derfor være at besvare således, at såfremt en handelsagent (mellemmand) er selvstændig i den forstand, at han i medfør af sin retlige status i det væsentlige frit kan indrette sin virksomhed og sin arbejdstid i forhold til et selskab, han repræsenterer, såfremt dette selskab ikke kan forbyde, at han samtidig repræsenterer flere konkurrerende selbskaber inden for samme produktions- eller handelssektor, og såfremt han desuden blot videresender ordrer til hovedvirksomheden uden at have del i ordrenes afvikling eller opfyldelse, foreligger der ikke kendetegnene for en filial, et agentur eller en lignende virksomhed, jf. konventionens artikel 5, nr. 5.

## Andet spørgsmål

14 Da det andet spørgsmål kun er blevet stillet for det tilfælde, at der svares bekræftende på det første, skal det ikke besvares.

Sagens omkostninger

15 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg til Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som Bundesgerichtshof har forelagt den ved kendelse af 21. marts 1980, for ret:

**Såfremt en handelsagent (mellemmand) er selvstændig i den forstand, at han i medfør af sin retlige status i det væsentlige frit kan indrette sin virksomhed og sin arbejdstid i forhold til et selskab, han repræsenterer, såfremt dette selskab ikke kan forbyde, at han samtidigt repræsenterer flere konkurrerende selskaber inden for samme produktions- eller handelssektor, og såfremt han desuden blot videresender ordrer til hovedvirksomheden uden at have del ordrenes afvikling eller opfyldelse, foreligger der ikke kendetegnene for en filial, et agentur eller en lignende virksomhed, jf. artikel 5, nr. 5, i Konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager.**

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Everling

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 18. marts 1981.

A. Van Houtte
Justitssekretær

J. Mertens de Wilmars
Præsident